

Foute vermogensetikettering: schadevergoeding voor de fiscus!

11 augustus 2010

Hof Den Haag heeft onlangs een opmerkelijke uitspraak gedaan over de foutenleer. Een ondernemer had zijn bedrijfspand vele jaren ten onrechte tot zijn ondernemingsvermogen gerekend. Het Hof herstelde die fout met toepassing van de foutenleer en 'veroordeelde' de ondernemer tot betaling van een schadevergoeding wegens de door de fiscus geleden schade.

Ondernemer Daan de Groot en zijn vrouw waren op huwelijkse voorwaarden gehuwd. De Groot dreef zijn onderneming in een pand dat eigendom was van zijn vrouw. Zij had dat pand in 1966 gekocht. Het pand bestond uit een bedrijfsruimte met een bovenwoning. Het woongedeelte had een eigen ingang; De Groot en zijn vrouw woonden daar. De Groot gebruikte het pand voor zijn onderneming; hij rekende het gehele pand tot zijn ondernemingsvermogen.

In 2002 staakte De Groot zijn onderneming. Een taxatie wees uit dat het pand een meerwaarde had van € 300.000. De inspecteur rekende die meerwaarde tot de stakingswinst. De Groot verzette zich daartegen. Hij stelde dat hij het pand (in 1966) ten onrechte tot zijn ondernemingsvermogen had gerekend, omdat het pand juridisch én economisch eigendom was (gebleven) van zijn vrouw met wie hij op huwelijkse voorwaarden was getrouwd. Zij was erg gehecht aan het pand: het was haar ouderlijk huis en zij had het goed gevonden dat De Groot de voorheen door haar vader gedreven onderneming in dat pand voortzette.

Rechtbank Den Haag rekende de meerwaarde van het pand wél tot de stakingswinst, Hof Den Haag in hoger beroep niet. Het Hof stelde vast dat het pand juridisch én economisch eigendom van De Groot's echtgenote was gebleven. De Groot had het pand ten onrechte tot zijn ondernemingsvermogen gerekend: de meerwaarde van het pand behoorde niet tot de stakingswinst. Het Hof stelde vast dat De Groot vele jaren lang voordeel had gehad van de onjuiste vermogensetikettering. Het Hof vond het onaanvaardbaar dat daardoor een deel van zijn winst buiten de belastingheffing zou blijven. De Groot moest de inspecteur een redelijke tegemoetkoming bieden voor de door de fiscus geleden schade. Die schade was ontstaan doordat hij op het pand had afgeschreven, en door het hoger ondernemingsvermogen meer had kunnen toevoegen aan de fiscale oudedagsreserve en meer vermogensaftrek had genoten. Verder had de fiscus renteverlies geleden. De Groot bood een tegemoetkoming aan in de vorm van een bijtelling op zijn belastbaar inkomen van € 37.190, maar dat vond het Hof te weinig. Het Hof stelde de bijtelling in goede justitie vast op € 70.000.

Commentaar

Deze toepassing van de foutenleer is nieuw: de belastingrechter heeft nog niet eerder een belastingplichtige verplicht tot een tegemoetkoming bij herstel van een fout. Omgekeerd is dat al jarenlang wél het geval: als de inspecteur de foutenleer toepast en de belastingplichtige lijdt daardoor een nadeel – bijvoorbeeld vanwege het progressieve belastingtarief – dan moet de inspecteur daarvoor een redelijke tegemoetkoming bieden. Deze principiële uitspraak van Hof Den Haag maakt de foutenleer evenwichtiger, maar noopt ook tot voorzichtigheid.